

פרד"ס לשולחן שבת

אוצרות גנוזים מגאונותם וחדירותם של גדולי הדורות
מבחר ערוך ומלוקט מספר שיראה אור בע"ה בהוצאת מ.ד.

גליון 578 - שנה י"א - כל הזכויות שמורות ©

שב"ק פרשת ויקרא תשפ"ה

והנה בכמה מקומות בענין הקרבנות כתיב "איש" כדאיתא בפר' אחרי מות ובפר' אמור וכאן כתיב "אדם" ומזה דייק הירושלמי שבאה תורה להשמיע ואפילו הגרים כי גר הוא פחיתות כבוד ממי שנולד לישראל.

תוספת ברכה

הטעם שעולה קודמת לכל הקרבנות

אם עולה קרבנו (א ג) צריך טעם מדוע פתחה תורה בקרבן עולה דוקא.

ונראה, בירושלמי יומא (פ"ח ה"ז) כתוב שעולה מכפרת על הרהור הלב ומחשבות זרות והרי מטבע האדם קודם שעושה מעשה חושב על כך במחשבתו וא"כ כשאדם חוטא במעשה ודאי עלתה כך לפניו תחילה במעשה ולכן תחילה נזכרה העולה שבאה על הרהור ומחשבה וקודמת לקרבנות הבאות על מעשה שתמיד המעשה אחר המחשבה.

ועפ"ז יש לפרש דבר נפלא, מפורש בגמ' הוריות (יג.) שבכל הקרבנות כשמבאים חטאת ועולה החטאת קודמת לעולה אבל בקרבן שמבאים על ע"ז העולה קודמת לחטאת ולמדו זאת מגזירת הכתוב ולא נתבאר הטעם.

ונראה לפרש, טבע האדם שעל כל מעשה חטא באה לאדם מחשבה קודם אלא שאמרו בקידושין (לט:): שעל כל העבירות אין מחשבה רעה מצטרפת למעשה מלבד עבודה זרה שמחשבה רעה מצטרפת למעשה, אצל כל עבירה אין חיוב להביא עולה לכפר על מחשבה רעה שהרי אינה מצטרפת למעשה ברם פעמים האדם רוצה מרצונו להביא עולה לפנים משורת הדין כדי לכפר משא"כ בע"ז מביא עולה מעיקר הדין לכפר על המחשבת עבודה זרה.

ועפ"ז מיושב היטב שהרי תמיד מחשבה קודמת למעשה ומן הראוי להקדים עולה שמכפרת על מחשבה לחטאת שמכפרת על מעשה ברם בכל חטא שכלל אין חיוב להביא עולה אלא לפנים משורת הדין ואילו חטאת יש חיוב להביא החטאת שהיא חובה קודמת לעולה אבל בע"ז יש חיוב אף להביא עולה הדר דינא דעולה קודמת לחטאת מפני שהיא על מחשבה שקודמת למעשה.

תוספת ברכה

אימתי כמה כהנים עושים זריקה אחת ואימתי רק כהן אחד זורק

וזרקו בני אהרן וגו' (א יא) בשלמים ועולה כתיב "וזרקו" לשון רבים ואילו לקמן בחטאת החיצונה כתיב לשון יחיד "ולקח הכהן מדמה באצבעו ונתן" (ד-ל) וצריך ביאור מדוע נשתנו הלשונות. וי"ל שבעולה ושלמים עושים הזריקה על המזבח בכלי משא"כ כחטאת החיצונה עושה הזריקה באצבעו.

וממילא בעולה ושלמים כל כהן רוצה לקיים המצות זריקה וא"כ כמה כהנים עושים זריקה אחת שאחד נוטל הכלי וזורק בקרן זו ואחד נוטל אחריו הכלי וזורק בקרן אחרת משא"כ בחטאת שזרוק באצבעו אי"ז מכובד שכהן אחד יטבול אצבעו בדם ואח"כ כהן אחר יטבול אצבעו באותו דם לכן כהן אחד זורק הכל.

ומיושב היטב שבעולה ושלמים כתוב לשון רבים ובחטאת חיצונה לשון יחיד.

משך חכמה

סמיכות הדרשה דקאי בנדבה ודרשה דלהוציא את הגזול

אדם כי יקריב מכם וגו' (א ב) פרש"י אדם כי יקריב מכם - כשיקריב בקרבנות נדבה דיבר הענין, אדם - למה נאמר מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזול שהכל היה שלו אף אתם לא תקריבו מן הגזול.

ונראה לפרש סמיכות דברי רש"י דבנדבה דיבר הכתוב לדרשתו להוציא את הגזול כמו אצל אדה"ר.

איתא בגמ' חולין (ה.) אדם כי יקריב מכם מכם ולא כולכם להוציא את המומר ופריך להוציא את המומר לא מהכא דרשנין אלא מדכתיב מעם הארץ פרט למומר ומשני חדא בחטאת וחדא בעולה, פי' ממיעוט ד"מעם הארץ" ממעטים מומר מקרבנות חובה כחטאת וממיעוט "מכם" ממעטינן מומר מקרבנות נדבה כעולה.

אלא דעדיין יש להקשות שתוס' (שם) הקשה איך דרושים "מכם" למיעוטא מומר הא בעי להך דרשה להוציא קרבן הגזול כפי שדורשת הגמ' בסוכה (ל.) עיי"ש, ויש ליישב דלהוציא את הגזול ילפנין מדכתיב אדם ללמדך כמו שאדה"ר לא הקריב מן הגזול כך אתה אל תקריב מן הגזול ושפיר ד"מכם" מיותר להוציא מומר מקרבנות נדבה.

והשתא נייתי אל המכוון, תחילה הוכיח רש"י ממילת "מכם" שבקרבנות נדבה דיבר הענין והוכחתו היא ע"פ דברי הגמ' מכם לאפוקי מומר וכתירוץ הגמ' דבעי לאפוקי מומר מקרבן נדבה דמחובה דרשי' כבר "מעם הארץ", הרי שהגמ' דורשת דרשה ד"מכם" לנדבה ומוכח דאירי בנדבה, אלא שקשה הרי בעי הך דרשה ד"מכם" להוציא את הגזול לזה ממשיך רש"י אדם כו' דלאפוקי גזול לא דרשינן ממכם אלא מדכתיב אדם דומיא דאדם הראשון, ושפיר הסמיכות.

ובזה ארווחנא נמי דבמפרשים הקשו מנין לרש"י דקרא אמר בנדבה ולפמשנת אתי שפיר דהוכיח רש"י דקרא קאי בנדבה מדרשה הגמ' "מכם" להוציא מומר מעולת נדבה.

בנין אריאל

מנין לרבות גר להקרבת קרבנות

אדם כי יקריב מכם קרבן וגו' (א ב) בירושלמי שקלים (פ"א ה"ד) איתא אדם לרבות את הגרים, וצ"ב איך מדויק כך מהפסוק. ויתכן לומר דבמקראות משמע ששם "אדם" מסמל אדם שמעלתו פחותה משם "איש", כדמצינו "פרא אדם" בפר' לך לך, "אדם ובהמה" בתהילים (לו), "כל האדם כוזב" בתהילים (קט"ז), "שתיים עשרה רבו אדם אשר לא ידע בין ימינו לשמאל" בנביא יונה (ד), "מותר האדם מן הבהמה אין" בקהלת (ב), ואילו שם איש מורה על מעלה וכבוד כדמצינו "איש האלוקים" ה' איש מלחמה" והאיש גבריא"ל שמוסב על המלאך גבריא"ל, וכן בפר' וישב "וימצאהו איש" ופרש"י שזה מלאך.

הסיבה שאין להקטיר שאור דבש וחלב

כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' (ב יא) לא
נתבאר טעם האיטור ועיין ברמב"ם וברמב"ן.

ונראה ליתן טעם לדברים אלו שאין ראויים לעלות לפני הקב"ה, גבי שאור איתא במדרש רבה (נח פר' לד) עלוב הוא השאור שמי שברא אותו מעיד שהוא רע, ומה"ט נמי אין להקטירו.

וגבי דבש נמי יש לפרש כך שהרי יש דבש דבורים ויש דבש תמרים גבי דבש דבורים איתא בבכורות (ז:): כי ראוי היה הדבש להיות אסור באכילה כיון שיוצא מהדבורים שהם שרץ טמא אבל מפני שיסוד הדבש מהפרחים והדבורים יונקות אותו משם לא נאסר ועפי"ז י"ל דדוקא להדיוט לא נאסר אבל לגבוה יותר הקפידה התורה ואסרתו כיון שתהליך היווצרותו הינו ע"י הדבורה שהיא שרץ טמא, ועפי"ז יש ליתן נמי טעם לזה שבבגדי כהונה אין משי מפני שהמשי יוצא מאריגת תולעת טמאה ואי"ז ראוי לגבוה.

וגבי דבש תמרים שמקורו מן האילנות נמי יש טעם לאוסרו לגבוה כי אין לו חשיבות דאיתא בגמ' ברכות (לח.) שדבש תמרים זיעה בעלמא ולכן אין לו ברכה מיוחדת אלא שהכל כמו על מים וכן בגמ' חולין (צט:): איתא דהוא זיעה בעלמא ומאחר וכך אין לו חשיבות להיות מוקטר לגבוה.

ויש לדייק לשון המקרא "וכל דבש" מהו "וכל" הול"ל ודבש לא תקטירו ולהנ"ל י"ל שיש ב' סוגי דבש תמרים ודבש דבורים ולכל אחד יש סיבה אחרת שלא להקטירו ולזה קאמר קרא ד"כל" סוגי הדבש אין להקטיר כל אחד כסיבתו.

ועי"פ רעיון זה יש לפרש עוד מה שיש להקשות שבכל סוגי המנחות לא מצינו שאפשר לעשותן מקמח וחלב או חמאה או גבינה למרות שתערובתן נוחה ומשובחת אלא או בשמן או במים וצריך טעם לזה, וי"ל דבגמ' בכורות (ו.) איתא שהחלב נמי היה צריך להיאסר באכילה דעיקרו טמא שבגוף הוא דם ורק שיש גזיה"כ להתירו וא"כ י"ל דדוקא להדיוט הותר אבל לא לגבוה דאי"ז מכובד כמו הטעם של דבש דבורים.

תוספת ברכה

"לא תקטירו" נדרש לפניו ולאחריו

כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' (ב יא)
בגמ' מנחות (נז:): איתא מנין למעלה מבשר חטאת ומבשר אשם כו' שהוא בלא תעשה ת"ל לא תקטירו ממנו אשה לה' כל שהוא ממנו לאישים הרי הוא בכל תקטירו.

כלו' קרבן שעלה ממנו על המזבח אסור להעלות שוב מבשרו להקטרה על המזבח ומהנך קרבנות הרי עלו על המזבח החלב והכליות וממילא אסור להעלות שוב מבשרם והדרשה היא מדכתיב לא תקטירו ממנו ודרשו חז"ל כל שכבר עלה ממנו לאישים לא תקטירו ממנו.

ויש לפרש הדרשה כך, היה אפשר לכתוב בפסוק "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו אשה לה'" ומילת ממנו מיותרת, ומדכתיבתה תורה יש לפרש שמקרא ד"לא תקטירו" נדרש לפניו ולאחריו נדרש לפניו "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו" והיינו שאסור להקטיר שאור ודבש וכן נדרש לאחריו "לא תקטירו ממנו אשה לה'" ודרשו חז"ל דלא תקטירו כל שכבר הוקטר ממנו לאישים.

חזון יחזקאל עה"ת (מלקוט מחזו"י לתוספתא זבחים פ"ח ה"ה)

מדוע לא תמיד כתוב "ונסלח לו"

אם הכהן המשיח יחטא (ד ג) בכל החטאות כתוב "ונסלח לו"
ואילו אצל פר כהן משיח לא כתוב, וצריך טעם.

וי"ל דפר כהן משיח מביא כה"ג שחטא והרי כה"ג הוא ת"ח שצריך להיות גדול מאחיו ואצל תלמידי חכמים זדונות נעשות להם כשגגות כמבואר בב"מ (לג:) ולא נסלח לו לגמרי לכן לא כתיב ונסלח לו משא"כ בחטאת דשאר אינשי כתיב ונסלח לו דנסלח לגמרי.

אלא שיש להקשות מדוע בפר העלם דבר של ציבור כתיב לקמן (פס' כא) "ונסלח להם" הרי שם זה שגגת בי"ד ובי"ד הם תלמידי חכמים וי"ל שאכן בפסוק שם כתוב "חטאת הקהל הוא" דייקא לומר שה"ונסלח להם" קאי על הקהל ולא על הבי"ד שלהם לא נסלח לגמרי.

חזון יחזקאל עה"ת

פרשת עולה הוקדמה לפרשת חטאת בתפילה משום פר' נסכים

והקריב את אשר לחטאת ראשונה (ה ח) הגמ' בזבחים (צ.)
דורשת מכך חטאת קודמת לעולה.

בטושו"ע (או"ח סי' א' סעי' ה) איתא דטוב לומר בכל יום פרשת עולה ופרשת חטאת ובמג"א הקשה מדוע אומרים תחילה פר' עולה ואח"כ פרשת חטאת הלא בהקרה החטאת קודמת לעולה. ויש ליישב דעוד איתא שאחר שאמר פרשת עולה ושלמים ומנחה יאמר פרשת נסכים שהרי אין זבח בלי נסכים, ובחטאת ואשם אין נסכים רק בעולה ושלמים ומנחה.

והשתא יש ליישב שפיר דאם יאמר תחילה פרשת חטאת ואח"כ עולה וכו' ואח"כ פר' נסכים נמצא שהפרשת נסכים קאי אף על פר' חטאת ואשם שקרא והרי אין נסכים בחטאת ואשם, ושלא יאמר פר' נסכים נמי א"א שעל עולה ושלמים יש נסכים דאין זבח בלי נסכים, לכן קורא תחילה פרשות עולה שלמים ומנחה ואומר אחריהם פר' נסכים ואח"כ קורא פרשות חטאת ואשם ושפיר דעל עולה וכו' אמר פר' נסכים ועל חטאת ואשם לא אמר, לכן הוקדמה פר' חטאת לפר' עולה.

נתיב חיים (על השו"ע או"ח סי' א')

מדוע בפרשת הקטורת הוקדמה פר' עולה לפר' חטאת

והקריב את אשר לחטאת ראשונה (ה ח) הגמ' בזבחים (צ.)
דורשת מזה שחטאת קודמת לעולה עיי"ש.

בטור ובב"י ושו"ע (או"ח סי' א' סעי' ה) איתא, טוב לומר בכל יום פרשת עולה ופרשת החטאת, ויש להקשות מאחר ולעולם חטאת קודמת לעולה מדוע גבי אמירת הפרשות שנחשבת להקרת קרבן הוקדמה פרשת עולה לפרשת חטאת.

והנה באמת צריך טעם מדוע חטאת קודמת לעולה, ואיתא בגמ' זבחים (ז:): הדטעם הוא משל לפרקליט שנכנס למלך ריצה נכנס דורון אחריו, כלומר כשחטאו למלך אין נותנים לו תחילה דורון אלא תחילה מרצים אותו על החטא ואח"כ נותנים דורון ה"ה כשאדם חטא תחילה מביא חטאת לכפר על חטאתו ואח"כ מביא עולה שהיא דורון ומתנה שאינה באה בחובה, ופירשה הגמ' שהן חטאת מכפרת והן עולה מכפרת רק שחטאת מכפרת כפרה גמורה ועולה מכפרת קצת וכשהביא אדם חטאת נתכפר חטאו לגמרי וכשמביא אחריה עולה אינה צריכה לכפר אפילו קצת לכן ככה"ג אינה מכפרת כלל ושפיר להחשיבה כדורון משא"כ אם עדיין היתה מכפרת במקצת א"א להחשיבה דורון דהוי נמי פרקליט.

והנה אחר אמירת פרשת עולה איתא בטור שיאמר יהי רצון כו' כאילו הקרבתי באמת עולה אבל אחר פרשת חטאת כתב הטור שלא יגיד כך שהרי אסור להביא חטאת סתם ואם יאמר זאת ולא חטא הרי כאילו הקריב חטאת סתם לכן שלא יאמר כך שאם לא חטא הוי כקורא בתורה משא"כ בעולה שפיר לומר כן שהרי עולה באה לכפר על עשה ואיתא בחז"ל אין לך אדם שלא עובר בעשה בכל יום וא"כ שפיר שיאמר האדם "כאילו הקרבתי עולה" ואין בכך מידי.

ועי"פ אלו ההקדמות יש ליישב בטו"ד שהרי הטעם שחטאת קודמת לעולה הוא מפני שחטאת מכפרת והיא כמרצה ואח"כ שנכנסת העולה שלא מכפרת אלא דורון אע"פ שעולה מכפרת על עשה מ"מ אחר חטאת אינה מכפרת על כלום, ולו יצויר שהחטאת לא תכפר שפיר שיקדים את העולה והרי בפרשת הקרבנות אצל חטאת לא אומר דעי"ז כאילו הקריב והתכפר לו ובעולה כן אומר כן נמצא שבאמירת הפרשות העולה מכפרת דאומר כאילו הקרבתי והחטאת לא מכפרת אלא הוי כקורא בתורה ובזה שפיר שפרשת עולה קודמת לפרשת חטאת ולכן הטור וב"י הקדימו זאת.

נמצא א"כ כך שחטאת קודמת לעולה כי החטאת מכפרת והעולה לא ולפי"ז בתפילה שההיפך הוא הנכון שעולה מכפרת וחטאת לא תחילה נכנס פרקליט היינו העולה ואח"כ הדורון היינו החטאת דהוי כקורא בתורה בעלמא.

ועפי"ז יש לחדש לדינא שאם יודע שחטא דאז פרשת החטאת באה לכפר ולא רק כקורא בתורה הדר דינא שהחטאת קודמת לעולה ולכן יקרא תחילה פר' חטאת.

מג"א (או"ח סי' א' סק"ח)

מוקדש לעילוי נשמה
אליהו בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

מוקדש לעילוי נשמה
שרה בת סולטנה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה.